

การวิเคราะห์สำนวนจีนและโครงสร้างวลีสำนวนจีนที่สะท้อนอุปนิสัยและพฤติกรรม

กรณีศึกษาหนังสือสำนวนยอดฮิตติดปากชาวจีน

CHINESE IDIOMS AND PHRASE STRUCTURAL ANALYSIS REFLECTING CHARACTER AND BEHAVIOR: A CASE STUDY OF CHINESE CATCHY IDIOM BOOKS

แดงเถา แซ่เจี๋ย *

Tangthao Saejea *

สาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี
Programs in Chinese For Communication, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phuket Rajabhat University

Received: 8 May 2022

Accepted: 25 October 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดประเภทสำนวนจีนที่มีที่มาจากอุปนิสัยและพฤติกรรม ศึกษาโครงสร้างวลีและจัดประเภทวลีของสำนวนจีน ข้อมูลที่ใช้ศึกษามาจากหนังสือสำนวน ยอดฮิตติดปากชาวจีนของอาศรมสยาม-จีนวิทยา ผลการศึกษาพบว่า สำนวนจีนที่มีที่มาจาก อุปนิสัย แบ่งประเภทย่อยได้ดังนี้ 1) อุปนิสัยขี้ใจฉาน 2) อุปนิสัยเจ้าเล่ห์ 3) อุปนิสัยขี้อวด 4) อุปนิสัยโง่เขลา 5) อุปนิสัยประจบสอพลอ 6) อุปนิสัยเอาเรื่องไม่ยอมลดละ 7) อุปนิสัยใจร้าย และ 8) อุปนิสัยดื้อรั้น สำนวนจีนที่มีที่มาจากพฤติกรรม แบ่งประเภทย่อย ได้ดังนี้ 1) พฤติกรรมของคนที่รักศักดิ์ศรี 2) พฤติกรรมของคนที่สะเพร่า 3) พฤติกรรมของ คนที่ขี้เหนียว 4) พฤติกรรมของคนที่ไม่เห็นแก่ตัว และ 5) พฤติกรรมของคนไม่เอาไหน สำหรับ โครงสร้างวลีของสำนวนจีน ผลการศึกษาพบว่ามีโครงสร้างวลีเพียง 6 ชนิด ได้แก่ 1) วลี รวมความ (联合词组) 2) วลีบทประธาน-กริยา (主谓词组) 3) วลีกริยา-กรรม (动宾词组)

* Corresponding author:แดงเถา แซ่เจี๋ย

E-mail: tangthao.k@gmail.com

4) วลีขยายความ (偏正词组) 5) วลีตัวเลข-ลักษณนาม (数量词组) และ 6) วลีบุพบท (介词词组)

คำสำคัญ: สำนวนจีน, โครงสร้างวลี, อุปนิสัย, พฤติกรรม, คติชนวิทยา

Abstract

This article aimed to categorize Chinese idioms from characters and behaviors, and study the structure and classify phrases of Chinese idioms. Data used in this research were obtained from a Chinese's Catchy Idiom Book of Arsom Siam- Chinese Study (2020). The findings revealed that Chinese idioms were originated from different characters which could be divided as 1) jealousy, 2) trickery, 3) ostentatiousness, 4) ignorance, 5) flattery, 6) wickedness, 7) cruelty and 8) stubbornness. The Chinese idioms based on behaviors could be categorized as 1) behavior of a dignified person, 2) behavior of a careless person, 3) behavior of a sticky person, 4) behavior of a selfish person, and 5) behavior of an incompetent person. The phrasal structure of Chinese idioms contains only 6 types including coordinative phrase (联合词组), subject-verb phrases (主谓词组), verb-objective phrase (动宾词组), endocentric phrase (偏正词组), numeric-classifier phrase (数量词组) and prepositional phrase (介词词组).

Keywords: Chinese idiom, Phrasal structure, Character, Behavior, Folklore

บทนำ

หากกล่าวถึงคำว่า คติชนวิทยา (Folklore) คือ การศึกษาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีวิถีชีวิต ความประเพณีที่คล้ายกัน ลักษณะของคติชนวิทยาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากคนรุ่นก่อนมาสู่คนรุ่นหลัง ในช่วงแรก ๆ จะเป็นข้อมูลประเภทย่อยที่ไม่มีใครบันทึก แต่จะถ่ายทอดกันด้วยปากต่อปาก ถ้อยคำที่ชาวบ้านใช้บางครั้งคล้องจองไพเราะสื่อสารกันโดยวิธีบอกเล่าที่สะท้อนด้านความคิด ความเชื่อหรือความประเพณีอย่างเดียวกัน เช่น สำนวน สุภาษิต คำพังเพย ซึ่งจัดเป็นข้อมูลประเภทย่อย

ทางคติชนวิทยาอย่างหนึ่ง มนุษย์ซึ่งต้องใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เมื่อต้องการสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน หากผู้ที่ส่งสารและผู้รับสารมีภูมิหลังและประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อการสื่อสารให้เข้าใจซึ่งกันและกันได้ โดยเฉพาะสำนวนซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละภาษา เช่น สำนวนจีน “戴绿帽子” แปลว่า สวมหมวกสีเขียว ความหมายเหมือนสำนวนไทย “สวมเขา” หมายถึง ทำความอัปยศให้แก่สามีด้วยการมีชู้ เนื่องจากสำนวน “戴绿帽子” มีที่มาของสำนวน คือ หญิงสาวหน้าตาสะสวยนางหนึ่งแต่งงานกับพ่อค้า สามีของนางต้องเดินทางไปค้าขายยังต่างถิ่นเป็นประจำ นานวันเข้าผู้เป็นภรรยาจึงคบชู้ผู้ชายกับคนขายผ้าไหมที่อยู่ในละแวกใกล้เคียง ต่อมานางคิดวิธีปิดบังเรื่องที่ทำผิดต่อสามี นั่นคือทุกครั้งที่มีสามีจะต้องเดินทางไปยังต่างแดนนางจะใช้ผ้าไหมสีเขียวเย็บหมวกใบหนึ่งให้สามีไว้ใส่ โดยบอกกับสามีว่า เมื่อมีหมวกใบนี้ติดตัวก็เหมือนมีนางอยู่ข้างกาย แต่แท้จริงแล้วนางใช้หมวกเขียวเป็นสัญญาณบ่งบอกให้ชายชู้ของนางทราบ ว่า เมื่อใดที่เห็นสามีของนางใส่หมวกสีเขียว นั่นแสดงว่าสามีของนางได้ออกเดินทางไปยังต่างถิ่น และจะไม่กลับมาในระยะเวลาอันใกล้ (อาศรมสยาม-จีนวิทยา, 2557) ฉะนั้นหากผู้ส่งสารและผู้รับสารมาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันย่อมไม่เข้าใจว่าทำไมการสวมหมวกสีเขียว จึงมีความหมายแฝงว่า ภรรยา มีชู้ การเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ภาษา สำนวน และวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการสื่อสารด้วยเช่นกัน เพราะสำนวน หมายถึง คำพูดที่มีชั้นเชิง ความหมายของคำไม่ตรงไปตรงมา กล่าวคือ พูดอย่างหนึ่งมีความหมายไปอีกอย่างหนึ่ง ผู้ฟัง ผู้อ่านจะต้องแปลความอีกชั้นหนึ่งถึงจะเข้าใจ ดังที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ให้ความหมายของคำว่า “สำนวน” สรุปได้ว่า หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ สำนวนจีนมีความสำคัญต่อการพูดและการเขียนภาษาจีนมานาน ทั้งสำนวนโบราณ และสำนวนสมัยใหม่ แต่เนื่องจากสภาพสังคม ประเพณี และค่านิยมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้เกิดสำนวนจีนใหม่ ๆ ขึ้น ฉะนั้นผู้ที่เรียนภาษาจีนเป็นภาษาที่ 2 หรือภาษาที่ 3 จึงจำเป็นต้องนำภาษาจีนมาใช้ในการสื่อสาร สิ่งที่ผู้เรียนภาษาจีนต้องพบเจอ คือ การใช้สำนวนจีน โดยนำมาใช้ในการพูด หรือการเขียน ดังนั้นในฐานะที่ผู้เรียนเป็นผู้ใช้ภาษา จึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาสำนวนจีนให้เข้าใจ การนำสำนวนจีนไปใช้สื่อสาร หากผู้เรียนไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของสำนวนจีนจะส่งผลให้สื่อสารคลาดเคลื่อนได้ การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจสำนวนจีนที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวันจึงเป็นเรื่องสำคัญ ด้วยเหตุนี้

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสำนวนจีนที่สะท้อนถึงอุปนิสัย พฤติกรรม เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจในเรื่องของความรู้สึกนึกคิด อุปนิสัย พฤติกรรมของคนจีนที่สะท้อนออกมาในสำนวน และวิเคราะห์โครงสร้างวลีของสำนวนจีน เพื่อนำสำนวนไปใช้ให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาจีนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสำนวนจีนที่สะท้อนอุปนิสัย และพฤติกรรม
2. เพื่อศึกษาโครงสร้างวลีของสำนวนจีนที่สะท้อนอุปนิสัย และพฤติกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

หนังสือสำนวนยอดฮิตติดปากชาวจีน (อาศรมสยาม-จีนวิทยา, 2563) ผู้วิจัยได้เลือกนำหนังสือเล่มนี้มาทำการศึกษา เนื่องจากหนังสือสำนวนยอดฮิตติดปากชาวจีน ได้เรียบเรียงโดยอาศรมสยาม-จีนวิทยาที่เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ความรู้ ทางด้านจีนวิทยาในประเทศไทย และเผยแพร่ความรู้ทางด้านจีนวิทยาผ่าน “จดหมายข่าวอาศรมสยาม-จีนวิทยา” รวมทั้งจัดพิมพ์หนังสือทางวิชาการเผยแพร่ความรู้อย่างมากมาย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

- 2.1 ศึกษาบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนวนจีน
- 2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลสำนวนจีนในหนังสือสำนวนยอดฮิตติดปากชาวจีนโดยคัดเลือกเฉพาะสำนวนจีนที่สะท้อนอุปนิสัยและพฤติกรรมของคน รวมจำนวน 19 สำนวน
- 2.3 นำสำนวนทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้านอุปนิสัยและด้านพฤติกรรมที่สะท้อนผ่านสำนวนจีน โดยอ้างอิงกรอบแนวคิดงานวิจัยของ กณิกนันต์ โยธานะ (2556) และอธิบายความหมายของสำนวนพร้อมทั้งยกตัวอย่างประโยคการใช้สำนวนจีน และการวิเคราะห์โครงสร้างวลีของสำนวนจีน ซึ่งสำนวนจีนที่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นเฉพาะลักษณะสำคัญ คือ สำนวนจีนที่สะท้อนอุปนิสัยและพฤติกรรม โดยไม่มุ่งประเด็นไปที่การแบ่งแยกประเภทของสำนวนจีนว่าเป็น 成语、熟语、俗语、谚语 หรือ 惯用语

2.4 เขียนรายงานผลการวิจัยเขียนโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสำนวนจีนจากหนังสือสำนวนยอดฮิตติดปากชาวจีน พบว่าสำนวนจีนที่สะท้อนอุปนิสัยและพฤติกรรมมี 19 สำนวน ดังนี้

ตารางที่ 1 สำนวนจีนที่สะท้อนอุปนิสัยและพฤติกรรม 19 สำนวน

สำนวน	ความหมาย
马大哈	คนสะเพร่า คนซุ่มซ่าม
耳根子软	เชื่อคนง่าย
有奶便是娘	เห็นผลประโยชน์ตนเองเป็นหลัก
爱面子	กลัวเสียหน้า
耍小聪明	ฉลาดแกมโกง
打肿脸充胖子	ทำหน้าใหญ่ใจโต
缺心眼儿	โง่ ซื่อป้อ
蹭吃蹭喝	ตีเนียนกินฟรีดื่มฟรี
蹭饭	ตีเนียนกินข้าวฟรี
拍马屁	ประจบสอพลอ
不是省油的灯	คนที่ไม่ยอมคน ไม่ลดละ
钻牛角尖	ตันทุรัง ตื้อรั้น
红眼病	ขี้อิจฉา อิจฉาดาร้อน
草包	คนไม่เอาไหน
马屁精	ประจบสอพลอ
笑面虎	หน้าเนื้อใจเสือ
半瓶子醋	เชื่อคนง่าย
一根筋	เห็นผลประโยชน์ตนเองเป็นหลัก
被人卖了还帮着数钱	โง่มาก

1.สำนวนจีนที่สะท้อนอุปนิสัยและพฤติกรรม

1.1 สำนวนจีนที่สะท้อนอุปนิสัย มี 13 สำนวนแบ่งเป็นประเภทย่อย ดังนี้

1.1.1 อุปนิสัยขี้อิจฉา 1 สำนวน ได้แก่ 红眼病

สำนวน “红眼病” แปลว่า ขี้อิจฉา อิจฉาดาร้อน คล้ายกับสำนวนไทย “อิจฉาดาร้อน” เป็นอาการของคนที่มีความรู้สึกอิจฉาผู้อื่น “红眼病” คือ โรคตาแดง คนจีนใช้อาการของโรคตาแดงนี้อุปมาเปรียบเทียบกับคนที่มีนิสัยขี้อิจฉาเมื่อเห็นคนอื่นได้ดี ผู้วิจัยพบว่าสำนวนจีน “红眼病” และสำนวนไทย “อิจฉาดาร้อน” ทั้งสองสำนวนนี้ใช้คำว่า “ตา” ในรูปแบบนามนัยเพื่อแทนความหมายของคำว่า “อิจฉา” เหมือนกัน ฉะนั้นคนจีนและคนไทยมีมโนทัศน์ที่เหมือนกันว่า “ตา” คือ อวัยวะที่แสดงความรู้สึกของคนได้ เพราะดวงตาของคนเรานั้นสามารถแสดงออกถึงความรู้สึกของคน ๆ นั้นได้เป็นอย่างดี คำว่า “ตา” จึงปรากฏอยู่ในทั้งสำนวนจีนและสำนวนไทย

ตัวอย่างประโยค

他这个人有红眼病，看见其他人比他好就嫉妒。เขามีนิสัยขี้อิจฉา ถ้าเห็นคนอื่นดีกว่าตนเองก็จะเกิดความอิจฉา

1.1.2 อุปนิสัยเจ้าเล่ห์ 1 สำนวน ได้แก่ 耍小聪明

สำนวน “耍小聪明” แปลว่า ฉลาดแกมโกง คล้ายกับสำนวนไทยที่ว่า “ฉลาดแกมโกง” หมายถึง คนที่มีความเฉลียวฉลาดแต่ใช้ความฉลาดในทางที่ผิดใช้ในทางคดโกง สำนวน “耍小聪明” โดยคำว่า “耍” มาจากคำว่า “耍弄” หมายถึง แสดงหรือโอ้อวดฝีมือของตนเอง คำว่า “小聪明” หมายถึง ความฉลาดเล็ก ๆ น้อย ๆ หากแปลความหมายของคำศัพท์ทีละคำจะหมายถึง การโอ้อวดความฉลาดเล็ก ๆ น้อย ๆ คนจีนจึงใช้สำนวนนี้อุปมาเปรียบเทียบกับนิสัยของคนที่ชอบใช้เล่ห์เหลี่ยมหรือใช้ความฉลาดของตนเองในการเอาเปรียบหรือโกงคนอื่นเพื่อผลประโยชน์ของตน

ตัวอย่างประโยค

做生意的人，大多数耍小聪明的人。คนที่ทำธุรกิจส่วนใหญ่มักจะมีนิสัยเจ้าเล่ห์

1.1.3 อุปนิสัยขี้อวด โอ้อวด 2 สำนวน ได้แก่ 打肿脸充胖子 และ 半瓶子醋 ตัวอย่างเช่น

สำนวน “打肿脸充胖子” แปลว่า ทำหน้าใหญ่ใจโต เปรียบเทียบกับคนที่มีอุปนิสัยชอบพูดหรือแสร้งทำเพื่ออวดคนอื่น คล้ายกับสำนวนไทยว่า “หมาขี้ไม่มีใครยกหาง” หมายถึง คนที่ชอบยกตัวเอง คนโอ้อวด “打肿脸充胖子” มาจากวลีที่ว่า “打肿脸了充胖子” ซึ่งคำว่า “充” มาจากคำว่า “充当” (Xu & Ying, 2019) หมายถึง เป็น..... สำนวนนี้จึงหมายถึง คนที่ต่อหน้าตัวเองจนบวมเพื่อให้คนอื่นเข้าใจผิดว่าเป็นคนอ้วน คนจีนใช้สำนวนนี้อุปมาเปรียบเทียบกับคนที่มีอุปนิสัยชอบพูดหรือแสร้งทำเพื่ออวดคนอื่น เหมือนกับสำนวนที่เป็นเชิงเปรียบเทียบว่านิสัยของคนที่ยอมต่อหน้าของตนเองให้บวมจนเหมือนคนอ้วนนั่นเอง

ตัวอย่างประโยค

他没钱，干嘛要打肿脸充胖子呢！ 他没有钱 干嘛要打肿脸充胖子呢！

1.1.4 อุปนิสัยโง่เขลา จำนวน 3 สำนวน ได้แก่ 被人卖了还帮着数钱、耳根子软 และ 缺心眼儿 ตัวอย่างเช่น

สำนวน “被人卖了还帮着数钱” แปลว่า โง่มาก หรือถูกหลอกง่ายมาก ที่บ่งบอกถึงอุปนิสัยชื่อ ๆ รู้ไม่เท่าทันคนอื่น หรือถูกหลอกใช้เป็นเครื่องมือของคนอื่น คล้ายกับสำนวนไทยว่า “คนโง่ยอมตกเป็นเหยื่อคนฉลาด” หมายถึง คนโง่มักถูกคนที่ฉลาดกว่าใช้กลอุบายหลอกล่อให้หลงเชื่อ สำนวน “被人卖了还帮着数钱” กล่าวกันว่ามาจากการค้ามนุษย์ในสมัยก่อน ซึ่งเล่ากันต่อมาว่าผู้หญิงคนหนึ่งถูกหลอกไปขาย และเธอยังช่วยนับเงินคนที่หลอกพาเธอไปขาย โดยยังไม่เชื่อว่าตนเองถูกนำมาขาย ยังเข้าใจว่ามีคนล้อเล่นกับตนเอง สำนวนนี้จึงอุปมาเปรียบเทียบกับคนที่โง่เขลาถูกหลอกได้ง่าย หากแปลตามความหมายของคำศัพท์ทีละคำ หมายถึง คนที่ถูกคนอื่นนำมาขายแล้วยังช่วยคนที่ขายตัวเองไปนับเงินอีก คนจีนใช้สำนวนนี้อุปมาเปรียบเทียบกับคนที่โง่มาก ฉะนั้นการนำสำนวน “被人卖了还帮着数钱” มาใช้กับคนที่มีอุปนิสัยโง่เขลาซึ่งเกี่ยวข้องกันที่มาจากสำนวนนั่นเอง และยังสะท้อนถึงสังคมจีนในอดีตที่เพศหญิงเป็นเพศที่ถูกกดขี่ข่มเหงและมีข้อจำกัดต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตมากกว่าเพศชาย ทั้งในเรื่องสิทธิหรือฐานะทางสังคม (จดหมายข่าวอาศรมสยาม-จีนวิทยา ฉบับประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม, 2561)

ตัวอย่างประโยค

我妹妹不聪明，经常干被人卖了还帮着数钱的事。น้องสาวฉันไม่ฉลาด มักจะทำเรื่องโง่ ๆ อยู่เป็นประจำ

1.1.5 อุปนิสัยประจบสอพลอ 2 สำนวน ได้แก่ 马屁精 และ 拍马屁 ตัวอย่างเช่น

สำนวน “拍马屁” แปลว่า ประจบสอพลอ เป็นสำนวนที่บ่งบอกถึงอุปนิสัยคนที่ชอบประจบสอพลอ คล้ายกับสำนวนไทยว่า “ลิ้นยาวถึงตาตุ่ม” คนจีนนำมาใช้เปรียบเทียบอุปนิสัยคนชอบประจบสอพลอ ซึ่งมีคำว่า “马” ปรากฏอยู่ในสำนวน อันเนื่อง จากชีวิตความเป็นอยู่ของคนจีนที่นิยมเลี้ยงสัตว์เลี้ยงไว้ในบ้านเพื่อเอาไว้ใช้เป็นแรงงานหรือเป็นอาหารจากหนังสือโจวหลี่ (周礼) ที่บันทึกธรรมเนียมปฏิบัติของราชวงศ์โจว ได้เขียนไว้ว่า สัตว์เลี้ยงของชาวจีนมีอยู่ 6 ชนิด คือ ม้า วัว แพะ หมู สุนัขและไก่ (พิริยา สุรขจร, 2544) คนจีนเลี้ยงม้าไว้เพื่อเป็นพาหนะที่ใช้ในการเดินทางในสมัยก่อน จึงกลายเป็นที่มาของสำนวน “拍马屁” ที่มาจากในสมัยราชวงศ์หยวน ซึ่งเป็นราชวงศ์ของชาวมองโกลมีธรรมเนียมว่าถ้าพบเจอใครจูงม้ามา เมื่อจะทักทายกันนิยมตีกันม้าของอีกฝ่ายหนึ่ง ลูบ ๆ เนื้อตรงกันของม้าว่าสมบุญแข็งแรงขนาดไหน และเอ่ยปากชมเจ้าของม้าตัวนั้นจนกลายเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของสังคมจีนในสมัยนั้น แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป สำนวน “拍马屁” ได้ถูกนำมาใช้ในความหมายเชิงลบ หมายถึง การประจบสอพลอ เช่นเดียวกับสำนวนไทย “ลิ้นยาวถึงตาตุ่ม” ที่ใช้นิสัยของสุนัขเวลาประจบเจ้าของมักจะใช้ลิ้นเลียแข้งเลียขาเจ้าของของมันแล้วนำมาเปรียบเทียบกับนิสัยของคนที่ชอบประจบสอพลอ โดยรวมแล้วกล่าวได้ว่าทั้งสำนวนจีนและสำนวนไทยใช้สัตว์คือ ม้า และสุนัขแทนอุปนิสัยคนที่ชอบประจบสอพลออันสะท้อนออกมาในสำนวน

ตัวอย่างประโยค

听到他拍马屁，我实在感到讨厌。ฉันรู้สึกไม่ชอบเลยเวลาได้ยินคำพูดที่ประจบสอพลอของเขา

1.1.6 อุปนิสัยเอาเรื่อง ไม่ยอมลดละ 1 สำนวน ได้แก่ 不是省油的灯

สำนวน “不是省油的灯” แปลว่า คนเอาเรื่อง เป็นสำนวนที่บ่งบอกถึงอุปนิสัยคนที่ไม่ยอมคน ไม่ลดละ คล้ายกับสำนวนไทยว่า “จิงก็รา ข่าก็แรง” หมายถึง คนที่มีอารมณ์

ร้อน พอ ๆ กัน ต่างไม่ยอมลดละกัน คำว่า “省” หมายถึง ประหยัด และคำว่า “灯” ในสำนวนนี้หมายถึง ตะเกียง หากแปลตามความหมายของคำศัพท์ทีละคำความว่า ไม่ใช่ตะเกียงที่ประหยัดน้ำมัน โดยแปลเอาความจะหมายถึง เอาเรื่อง ร้ายกาจ คนจีนใช้สำนวนนี้อุปมาเปรียบเทียบกับคนที่ไม่ยอมคน ไม่ลดละ คำว่า “省油的灯” สะท้อนให้เห็นว่าสมัยโบราณไม่มีไฟฟ้าใช้จึงต้องใช้ตะเกียงน้ำมันเพื่อให้แสงสว่างแต่ตะเกียงน้ำมันต้องใช้น้ำมันจำนวนมากทำให้สิ้นเปลือง ทั้งนี้เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป “不是省油的灯” กลายเป็นคำแสลงใช้อุปมาเปรียบเทียบกับอุปนิสัยของคนเอาเรื่อง ดังนั้นสำนวนจีนใช้ “不是省油的灯” อุปมาคนที่มีอุปนิสัยเอาเรื่อง เพราะว่าตะเกียงที่ไม่ประหยัดน้ำมันย่อมสร้างความยุ่งยากและสิ้นเปลืองให้แก่ผู้ใช้งานจึงเปรียบเทียบกับคนที่เอาเรื่อง ไม่ยอมลดละ ส่วนสำนวนไทยใช้รสนชาติที่เผ็ดร้อนจัดจ้านพอ ๆ กันของขิงและข่าเปรียบเทียบกับคนที่มีนิสัยไม่ยอมลดละ ผู้วิจัยพบว่าสำนวนที่เปรียบเทียบคนนิสัยเอาเรื่องของสำนวนจีนและสำนวนไทย มีความแตกต่างในด้านที่สำนวนจีนใช้ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิตแต่สำนวนไทยใช้ภาพสะท้อนด้านอาหารการกินมาใช้เปรียบเทียบคนนิสัยเอาเรื่อง

ตัวอย่างประโยค

我的朋友都不是省油的灯。เพื่อนของฉันล้วนแต่เป็นคนเอาเรื่องทั้งนั้น

1.1.7 อุปนิสัยใจร้าย 1 สำนวน ได้แก่ 笑面虎

สำนวน “笑面虎” หากแปลทีละคำศัพท์ หมายถึง เสือหน้ายิ้ม แปลเอาความหมายจะตรงกับสำนวนไทยว่า “หน้าเนื่อใจเสือ” เป็นสำนวนที่บ่งบอกถึงอุปนิสัยคนที่ภายนอกหน้าตาดูใจดีมีเมตตาแต่ใจดุร้าย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) คนจีนใช้สำนวน “笑面虎” อุปมาเปรียบเทียบกับคนที่หน้าตาแสดงความมีเมตตาแต่ภายในใจดุร้าย ซึ่งที่มาของสำนวน “笑面虎” มาจากตัวละครในวรรณกรรมจีน วีรบุรุษเขาเหลียงซาน (ซ่งกั๋ง) นามว่า จูฟู่ (朱富) ที่มีฉายาว่า “เสือแสบ” โดยนำมาเปรียบเทียบกับลักษณะนิสัยใจคอของจูฟู่ที่เป็นคนหน้าเนื่อใจเสือ ซึ่ง “เสือ” เป็นสัตว์ที่อันตราย อีกทั้ง “เสือ” ยังเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญลึกซึ้งต่อจิตใจคนจีนสมัยก่อนอีกด้วย (Yao, 2560) สำนวนไทย “หน้าเนื่อใจเสือ” มีที่มาจากคำว่า “เนื่อ” หมายถึง สัตว์จำพวกกวาง ส่วน “เสือ” เป็นสัตว์ที่ดุร้ายกินสัตว์อื่นเป็นอาหาร คนที่มีหน้าเหมือนเนื่อแต่มีใจเหมือนเสือ จึงหมายถึงคนที่หน้าตาดูซื่อ ๆ เป็นคนดีแต่ที่จริงแล้วเป็นคนไม่ดี ใจร้าย จึงกล่าวได้ว่าสำนวนจีน “笑面虎” และสำนวนไทย “หน้าเนื่อใจเสือ”

ทั้งสองสำนวนใช้คำว่า “เสื่อ” อุปมาเปรียบเทียบเหมือนกันซึ่งเป็นการสะท้อนว่าคนจีนและคนไทยมีมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนที่มีนิสัยดุร้าย ใจร้ายเหมือน “เสื่อ” ซึ่งเป็นสัตว์ดุร้าย

ตัวอย่างประโยค

当我们面前他这个人表现很温柔，暗地里坑了不少人，真是**笑面虎**。

ต่อหน้าพวกเรา เขาดูเป็นคนใจดี แต่ลับหลังทำร้ายคนมาไม่น้อย ช่างเป็นคนหน้าเนื่อใจเสื่อจริง ๆ

1.1.8 อุปนิสัยดื้อรั้น 2 สำนวน ได้แก่ 一根筋 และสำนวน 钻牛角尖 ตัวอย่างเช่น

สำนวน “一根筋” แปลว่า ดันทุรัง ดื้อรั้น เอาเป็นเอาตาย เป็นสำนวนที่บ่งบอกถึงอุปนิสัยคนที่ดันทุรังกับเรื่องที่ไม่เป็นเรื่อง คล้ายกับสำนวนไทยว่า “ชาติคางคกยางหัวไม่ตกไม่รู้สำนึก” หมายถึง คนที่ดื้อรั้นทำอะไรในสิ่งที่ไม่ดี และมีคนท้วงติงและเตือนแต่ก็ไม่เชื่อ ยิ่งดื้อรั้นจะทำอยู่เช่นเดิม สำนวน “一根筋” คำว่า “根” ในสำนวนนี้เป็นคำลักษณนาม หมายถึง เส้น ใช้กับสิ่งของที่มีลักษณะยาว และคำว่า “筋” หมายถึง เอ็น หรือสิ่งที่คล้ายกับเอ็น ส่วนคำว่า “一” หมายถึง หนึ่ง (ตัวเลข) หากแปลตามความหมายของคำศัพท์ทีละคำ จะได้ความหมายว่า เอ็นหนึ่งเส้น จากการศึกษาความหมายของคำในสำนวน “一根筋” พบว่า คนจีนใช้ลักษณะของเอ็นที่มีความเหนียวยากต่อการทำให้ขาดโดยง่ายนำมาอุปมาเปรียบเทียบกับคนที่มีลักษณะนิสัย ดื้อรั้น ดันทุรัง ไม่รับฟังความคิดเห็นเวลามีคนท้วงติง

ตัวอย่างประโยค

我是一**根筋**的脾气。ฉันเป็นคนนิสัยดื้อรั้น

1.2 สำนวนจีนที่มาจากพฤติกรรม มี 6 สำนวนแบ่งเป็นประเภทย่อย ดังนี้

1.2.1 พฤติกรรมของคนที่รักศักดิ์ศรี 1 สำนวน ได้แก่ 爱面子

สำนวน “爱面子” แปลว่า กลัวเสียหน้า ใช้บอกเล่าพฤติกรรมของคนที่รักศักดิ์ศรี กลัวเสียหน้า มีความหมายใกล้เคียงกับสำนวนไทยที่ว่า “เจ้ายศเจ้าอย่าง” สำนวน “爱面子” หากแปลความหมายทีละคำ หมายถึง “รักหน้า” ซึ่งคำว่า “หน้า” ในสำนวนนี้ไม่ได้หมายถึง “ใบหน้า” แต่คนจีนนำมาอุปมาเปรียบเทียบเป็นนามธรรมไว้ซึ่งรูปร่าง หมายถึง ภาพลักษณ์ ศักดิ์ศรี เกียรติยศและฐานะทางสังคม บทความออนไลน์เรื่อง เมื่อวัฒนธรรม “รักหน้ายิ่งชีพ” ของคนจีนถูกตั้งคำถาม ของสรวง สิทธิสมาน (2563) เขียนไว้ว่า คนจีน

ส่วนใหญ่ คำว่า “หน้า” เป็นสิ่งสำคัญยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด สำหรับคนที่ไม่รัก “หน้า” นั้นเกือบจะเทียบเท่ากับการไร้ศักดิ์ศรี โดยเฉพาะคนจีนรุ่นเก่า ศักดิ์ศรีคือความหมายของชีวิต ปฏิบัติตนอย่างมีศักดิ์ศรี และรัก “หน้า” ของตัวเองเข้าไว้ จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมของคนจีนเกี่ยวกับภาพลักษณ์ ศักดิ์ศรี จึงสะท้อนออกมาในสำนวน “爱面子” ได้อย่างชัดเจน การแสดงออกทางพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักศักดิ์ศรี ของคนจีนและคนไทยมีความคล้ายคลึงกัน โดยสำนวนไทยจะปรากฏในสำนวน “เจ้ายศเจ้าอย่าง” สะท้อนว่า คนไทยมีความเชื่อมั่นและหยิ่งในเกียรติของตนเอง ไม่ยอมให้ใครมาดูถูก สำนวนใช้คำว่า “ยศ” ที่หมายถึง “ยศฐาบรรดาศักดิ์” เพราะสะท้อนมาจากระบบการปกครองของไทย ทำให้คนไทยมีค่านิยมชอบเครื่องแบบชอบมีตำแหน่งทางราชการที่ให้อำนาจและได้รับเกียรติยกย่อง สรุปได้ว่า พฤติกรรมของคนที่รักศักดิ์ศรี สำนวนจีนใช้คำว่า “ใบหน้า” เพื่ออุปมาเปรียบเทียบเป็นนามธรรมที่แสดงถึงศักดิ์ศรี เกียรติยศ ส่วนสำนวนไทยใช้ “ยศฐาบรรดาศักดิ์” เพื่ออุปมาเปรียบเทียบที่แสดงถึงศักดิ์ศรีของตน

ตัวอย่างประโยค

他为什么无论什么事都爱面子呢? ทำไมเขาไม่ว่าจะทำเรื่องอะไรต้องกลัวเสียหน้าด้วย

1.2.2 พฤติกรรมของคนที่สะเพร่า 1 สำนวน ได้แก่ 马大哈

สำนวน “马大哈” แปลว่า คนสะเพร่า ใช้บอกเล่าพฤติกรรมของคนที่ขาดความรอบคอบ ไม่ถี่ถ้วน คล้ายกับสำนวนไทยที่ว่า “ไม่ดูตาม้าตาเรือ” สำนวน “马大哈” ที่มาของสำนวนนี้มาจาก นักแสดงตลก นามว่า “马三立” ได้ทำการแสดงเพลงละครจีนชื่อว่า “《买猴》” มีตัวละครเอกชื่อว่า 马大哈 เป็นคนที่สะเพร่า ขาดความรอบคอบ เขาได้รับมอบหมายให้เขียนประกาศว่า “到东北买猴牌肥皂五十箱” (ไปภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อซื้อสบู่ยี่ห้อลิงจำนวน 50 ลัง) แต่ด้วยความสะเพร่าของ 马大哈 เขาจึงเขียนข้อความผิดเป็น “到东北买猴五十只” (ไปภาคตะวันออกเฉียงเหนือซื้อลิงจำนวน 50 ตัว) เมื่อประกาศนี้ส่งไปถึงฝ่ายจัดซื้อทำให้ต้องเดินทางไปทั่วประเทศจีนเพื่อหาซื้อลิงจนครบจำนวน 50 ตัว และนำลิงทั้งหมดกลับมายังบริษัท ฉะนั้นจากความสะเพร่าของ 马大哈 จึงทำให้เกิดความวุ่นวายของบริษัทนั่นเอง คนจีนจึงอุปมาเปรียบเทียบคนที่มีความผิดทำอะไรขาดความรอบคอบโดยใช้สำนวน “马大哈” แพร่หลายจนถึงปัจจุบัน สำหรับคนไทยใช้สำนวน “ไม่ดู

ตาม้าตาเรือ” อุปมาเปรียบเทียบ คนที่มีพฤติกรรมสะเพร่า ที่มาของสำนวน “ไม่ดูตาม้าตาเรือ” มาจากการเล่นหมากรุก “ตา” คือ ตาของตารางบนกระดานหมากรุก “ม้า” และ “เรือ” เป็นตัวหมากรุก ซึ่ง “ม้า” และ “เรือ” มีลักษณะการเดินเป็นพิเศษ ทำให้ระวังยาก ไม่ดูตาม้าตาเรือ คือ ไม่ระมัดระวัง ไม่ดูตาที่ “ม้า” หรือ “เรือ” ของอีกฝ่ายหนึ่งจะเดินมาได้ อาจจะ ต้องถูก “ม้า” หรือ “เรือ” กิน ทำให้เสียตัวหมากรุกไปเมื่อนำมาใช้เป็นสำนวน “ไม่ดูตาม้าตาเรือ” จึงหมายถึง สะเพร่า นั่นเอง (Niran Kasri, 2020) ผู้วิจัยพบว่าสำนวนจีน “马大哈” และสำนวนไทย “ไม่ดูตาม้าตาเรือ” ที่นำมาสะท้อนถึงพฤติกรรมของคนสะเพร่า ขาดความรอบคอบ ล้วนมีที่มาของสำนวนจากสิ่งบันเทิงในชีวิตประจำวัน โดยสำนวนจีนมาจากการฟัง และดูการแสดงเพลงละครส่วนของสำนวนไทยมาจากการเล่นหมากรุก ซึ่งเป็นสิ่งที่ให้ความบันเทิง ผ่อนคลายในชีวิตประจำวัน

ตัวอย่างประโยค

我这个人有点马大哈，但我的优点是幽默的人。แม้ว่าฉันจะเป็นคนซุ่มซ่าม แต่ข้อดีของฉันคือเป็นคนตลก

1.2.3 พฤติกรรมของคนที่ชี้เหนียว 2 สำนวน ได้แก่ 蹭吃蹭喝 และสำนวน 蹭饭 ตัวอย่างเช่น

สำนวน “蹭吃蹭喝” แปลว่า ติเนียนกินฟรีดื่มฟรี เป็นสำนวนสมัยใหม่ บอกถึงพฤติกรรมที่ชี้เหนียว คล้ายคลึงกับสำนวนไทย “เค็มอย่างเกลือ” หมายถึง พฤติกรรมของคน ที่ตระหนี่ ชี้เหนียว คำว่า “蹭” ตามพจนานุกรมของ เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ (2559) ให้ความหมายไว้ว่า ค่อย ๆ ขยับ หรือ อย่างเนิบ ๆ คนจีนจึงนำคำว่า “蹭” ซึ่งเป็นคำที่บอกถึง ลักษณะอาการช้า ๆ เนิบ ๆ โดยคำว่า “蹭” สามารถตามด้วยคำกริยาหรือคำนามได้ อุปมา เปรียบเทียบกับคำศัพท์สมัยใหม่ของ “เนียน ๆ” หรือ “ติเนียน” อาศัยสิ่งนั้นฟรีโดยไม่ต้อง จ่ายเงิน (隔离学中文, 2564) ฉะนั้นสำนวน “蹭吃蹭喝” หมายถึง เนียน ๆ กินฟรีดื่มฟรี จึงอุปมาเปรียบเทียบกับคนที่มีพฤติกรรมชี้เหนียว โดยไม่จ่ายเงิน สำหรับสำนวนไทย “เค็มอย่างเกลือ” ก็นำมาใช้เปรียบเทียบคนที่ชี้เหนียว จะเห็นได้ว่าทั้งสำนวนจีน “蹭吃蹭喝” และ สำนวนไทย “เค็มอย่างเกลือ” ได้สะท้อนให้เห็นสภาพแวดล้อมของทั้งสองประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านอาหาร เห็นได้จากทั้งสำนวนจีนและสำนวนไทยมีคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับ ด้านอาหารการกินปรากฏอยู่ในสำนวน และนำมาใช้อุปมาถึงคนที่มีพฤติกรรมตระหนี่ชี้เหนียว

ตัวอย่างประโยค

大家都知道明明喜欢蹭吃蹭喝。ทุกคนรู้ว่าหมิงหมิงเป็นคนชอบดีเนียนกินฟรี

1.2.4 พฤติกรรมของคนเห็นแก่ตัว 1 สำนวน ได้แก่ 有奶便是娘

สำนวน “有奶便是娘” แปลว่า เห็นผลประโยชน์ตนเองเป็นหลัก คล้ายกับสำนวนไทยว่า “จิ้งจกเปลี่ยนสี” คำว่า “奶” ในสำนวนนี้หมายถึง น้านม และคำว่า “娘” หมายถึง แม่ แปลตามความหมายของคำศัพท์ทีละคำความว่า มีน้านมก็คือแม่ หากแปลเอาความจะหมายถึง เห็นแก่ผลประโยชน์เป็นหลัก คนจีนใช้สำนวนนี้อุปมาเปรียบเทียบกับคนที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งสำนวน “有奶便是娘” มีปรากฏพบอยู่ในหนังสือชื่อว่าอาจารย์คนแรกของฉัน 《我的第一个师父》 ของนักเขียนชาวจีนนาม ปา กกา หลู่ซวิน (鲁迅) (สุพัตรา ห.เพียรเจริญ, 2563) เขาเล่าว่าระหว่างที่ตนเองกำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่นั้น ภรรยาของอาจารย์ที่สอนตนเองมักจะได้นำขนมและอาหารมาให้อย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้เขารู้สึกเคารพรักและเปรียบเสมือนแม่ของตนเอง จึงเปรียบได้ว่า การนำขนมและอาหารมาให้ก็เป็นดังแม่ที่มีน้านมให้ลูกกิน แต่ในปัจจุบันสำนวน “有奶便是娘” มีความหมายในเชิงลบ อุปมาเปรียบเทียบกับบุคคลที่เห็นแก่ผลประโยชน์ของตนเอง ใครมีประโยชน์ก็จะทำดีต่อคนนั้น ส่วนสำนวนไทยใช้สำนวน “จิ้งจกเปลี่ยนสี” ตามหลักการทางชีววิทยาที่จิ้งจกสามารถเปลี่ยนสีให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ได้ จึงเปรียบเสมือนคนที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

ตัวอย่างประโยค

有奶便是娘的人，永远得不到别人的诚心。คนที่เห็นแก่ผลประโยชน์เป็นหลักย่อมไม่มีวันได้รับความจริงใจจากผู้อื่น

1.2.5 พฤติกรรมของคนไม่เอาไหน 1 สำนวน ได้แก่ 草包

สำนวน “草包” แปลว่า คนไม่เอาไหน คล้ายกับสำนวนไทยที่ว่า “ไม่เอาถ่าน” สำนวนจีนใช้คำว่า “草包” หากแปลตามความหมายทีละคำ หมายถึง กระเป๋ที่ทำจากหญ้า คนจีนนำสำนวน “草包” มาใช้เปรียบเทียบกับคนที่ไม่เอาไหน มักใช้เป็นคำตำ “草包” มีที่มาจากสำนวนชาวบ้านในสังคมจีนสมัยก่อนจะนำฟางข้าวมาสานเป็นถุง ฉะนั้นกระเป๋ที่สานมาจากฟางข้าวทำให้รู้สึกว่สิ่งนั้นไม่มีคุณค่า ไม่มีราคา เปรียบเทียบได้กับคนที่ไม่เอาไหน ที่มาสำหรับสำนวนไทย “ไม่เอาถ่าน” สันนิษฐานว่ามาจากกระบวนการตีเหล็กที่ต้องตีกับถ่าน

โดยเหล็กจะออกมาเป็นมิดหรือดาบที่มีคุณภาพได้เมื่อมีเชื้อเพลิงคาร์บอนจากถ่านซิมเข้าไป
 ในเนื้อเหล็กด้วย แต่หากระหว่างกระบวนการตีเหล็กคาร์บอนจากถ่านไม่ได้ซิมเข้าไปในเนื้อ
 เหล็กหรือซิมเข้าไปได้ยากจึงเรียกว่า เหล็กนี้ไม่เอาถ่าน ส่งผลให้เหล็กนั้นกลายเป็นมิดหรือ
 ดาบที่ไม่มีคุณภาพนั่นเอง ต่อมาจึงกลายเป็นสำนวนเปรียบเทียบกับคนที่ไม่เอาไหน ผู้วิจัย
 พบว่าทั้งสำนวนจีน “草包” และสำนวนไทย “ไม่เอาถ่าน” ที่นำมาสะท้อนถึงพฤติกรรมของ
 คนไม่เอาไหน มีที่มาของสำนวนจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่สังคมจีนและสังคมไทยในช่วงระยะ
 เวลาหนึ่ง

ตัวอย่างประโยค

丽丽是**草包**，什么事情都干不成。 ลีลี่เป็นคนไม่เอาไหน ไม่ว่าจะเรื่องอะไรก็ไม่สามารถทำให้ประสบความสำเร็จได้

2. โครงสร้างวลีของสำนวนจีน

การศึกษาโครงสร้างวลีจะมีส่วนช่วยให้สามารถจัดเรียงคำหรือวลีในประโยคได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และช่วยให้เข้าใจหน้าที่ของวลีที่เป็นส่วนประกอบของประโยคได้ ผู้วิจัยได้นำสำนวนจีน 19 สำนวนมาศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างวลีตามโครงสร้างวลีของ หลี่ เต๋อจิ้น และ เฉิง เหม่ยเจิน (2563) ได้ดังนี้

1) สำนวนที่มีโครงสร้างประเภทวลีรวมความ (联合词组) มี 1 สำนวน ได้แก่ 马大哈 เช่น

我这个人有点**马大哈**，但我的优点是幽默的人。(สำนวน 马大哈 ทำหน้าที่เป็นบทกิริยาในประโยค)

2) สำนวนที่มีโครงสร้างประเภทวลีบทประธาน-บทกิริยา (主谓词组) มี 2 สำนวน ได้แก่ 耳根子软 และ 有奶便是娘 เช่น

她**耳根子软**，特容易上当受骗。(สำนวน 耳根子软 ทำหน้าที่เป็นบทกิริยาในประโยค)

3) สำนวนที่มีโครงสร้างประเภทวลีกริยา-กรรม (动宾词组) มี 9 สำนวน ได้แก่ 爱面子、耍小聪明、打肿脸充胖子、缺心眼儿、蹭吃蹭喝、蹭饭、拍马屁、不是省油的灯 และ 钻牛角尖 เช่น

他为什么无论什么事都爱面子呢? (สำนวน 爱面子 ทำหน้าที่เป็นบทกรรมในประโยค)

4) สำนวนที่มีโครงสร้างประเภทวลีขยายความ (偏正词组) มี 4 สำนวน ได้แก่ 红眼病、草包、马屁精 และ 笑面虎 เช่น

丽丽是草包，什么事情都干不成。(สำนวน 草包 ทำหน้าที่เป็นบทกรรมในประโยค)

5) สำนวนที่มีโครงสร้างประเภทวลีตัวเลข-ลักษณนาม (数量词组) มี 2 สำนวน ได้แก่ 半瓶子醋 และ 一根筋 เช่น

我是一根筋的脾气。(สำนวน 一根筋 ทำหน้าที่เป็นบทขยายนามในประโยค)

6) สำนวนที่มีโครงสร้างประเภทวลีบุพบท (介词结构) มี 1 สำนวน ได้แก่ 被人卖了还帮着数钱 เช่น

我妹妹不聪明，经常干被人卖了还帮着数钱的事。(สำนวน 被人卖了还帮着数钱 ทำหน้าที่เป็นบทขยายนามในประโยค)

จากการศึกษาสำนวนจีนจากหนังสือสำนวนยอดฮิตติดปากชาวจีน ผู้วิจัยพบว่า สำนวนจีนที่สะท้อนอุปนิสัย มี 13 สำนวน โดยแบ่งประเภทย่อยได้ 8 ประเภท ดังนี้ 1) อุปนิสัยชี้ชัดฉฉฉฉฉฉ 2) อุปนิสัยเจ้าเล่ห์ 3) อุปนิสัยซื่อสัตย์ โอ้อวด 4) อุปนิสัยโง่เขลา 5) อุปนิสัยประจบสอพลอ 6) อุปนิสัยเอาเรื่อง ไม่ยอมลดละ 7) อุปนิสัยใจร้าย และ 8) อุปนิสัยดีร้อย สำนวนจีนที่สะท้อนพฤติกรรม มี 6 สำนวน โดยแบ่งประเภทย่อยได้ 5 ประเภท ดังนี้ 1) พฤติกรรมของคนที่รักศักดิ์ศรี 2) พฤติกรรมของคนที่สะเพร่า 3) พฤติกรรมของคนที่ยี่เหยี่ยว 4) พฤติกรรมของคนที่ไม่เห็นแก่ตัว และ (5) พฤติกรรมของคนไม่เอาไหน โครงสร้างวลีของสำนวนจีน ผู้วิจัยพบว่า สำนวนจีนที่สะท้อนอุปนิสัยและพฤติกรรมทั้ง 19 สำนวน เมื่อนำมาศึกษาสามารถแบ่งออกเป็นโครงสร้างวลี 6 ชนิด ได้แก่ 1) สำนวนที่มีโครงสร้างประเภทวลีรวมความ 2) สำนวนที่มีโครงสร้างประเภทวลีบทประธาน-บทกริยา 3) สำนวนที่มีโครงสร้างประเภทวลีกริยา-กรรม 4) สำนวนที่มีโครงสร้างประเภทวลีขยายความ 5) สำนวนที่มีโครงสร้างประเภทวลีตัวเลข-ลักษณนาม และ 6) สำนวนที่มีโครงสร้างประเภทวลีบุพบท

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสำนวนจีนที่สะท้อนอุปนิสัยและพฤติกรรม ผู้วิจัยพบว่า การทำความเข้าใจที่มาของสำนวนควรเริ่มจากการทำความเข้าใจความหมายเดิมของแต่ละสำนวนนั้นจึงจะสามารถนำมาวิเคราะห์ เนื่องจากแต่ละภาษาบนโลกล้วนมีสำนวน คำสแลงที่ใช้ในการสื่อสารโดยเกิดขึ้นจากปัจจัยของแต่ละภาษามีสภาพสังคม วัฒนธรรมนิยม และประเพณีที่แตกต่างกัน (อาศรมสยาม-จีนวิทยา, 2563) ผู้วิจัยมุ่งเน้นวิเคราะห์สำนวนจีนที่เกิดจากการกระทำ ความประพฤติกฎ อุปนิสัยของคน เช่น สำนวนจีน “拍马屁” กับสำนวนไทย “ลั่นยาวถึงตาตุ่ม” หมายถึง การประจบสอพลอ ทำให้เห็นถึงสภาพสังคม หรือค่านิยมที่คล้ายคลึงกันระหว่างจีนและไทยในรูปแบบของสำนวนว่าคนที่มึลักษณะนิสัยประจบสอพลอย่อมเป็นบุคคลที่ไม่น่าคบหา และสำนวนภาษาจีนที่ใช้บ่อยมีการสะท้อนความคิด สภาพสังคมของคนจีน เช่น คนที่ไม่เอาไหน สำนวนจีนใช้คำว่า “草包” ถ้าแปลตามความหมายเดิม หมายถึง กระเป๋าที่ทำจากหญ้า ให้ความรู้สึกว่สิ่งนั้นไม่มีคุณค่า ไม่มีราคา คนจีนจึงนำมาใช้เปรียบเทียบกับที่ไร้ความสามารถหรือคนที่ไม่เอาไหนมักใช้เป็นคำด่า

2. การวิเคราะห์โครงสร้างวลีของสำนวนจีนที่สะท้อนอุปนิสัยและพฤติกรรม พบโครงสร้างวลีแบบวลีรวมความ วลีกริยา-กรรม และวลีขยายความ ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา ตั้งเทียนชัย (2550) ได้วิเคราะห์ไว้ว่าสำนวนจีนบางสำนวนมีโครงสร้างวลีแบบกริยา-กรรม (วลีกริยา-กรรม) โครงสร้างวลีแบบคู่ขนาน (วลีรวมความ) และโครงสร้างวลีแบบต่างระดับ (วลีขยายความ) ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยยังวิเคราะห์พบสำนวนที่มีโครงสร้างวลีแบบวลีบุพบท และวลีตัวเลข-ลักษณะนาม ซึ่งแตกต่างจากสำนวนจีนที่งานวิจัยของ วนิดา ตั้งเทียนชัย (2550) นำมาวิเคราะห์จะไม่พบโครงสร้างวลีดังกล่าว ฉะนั้นการศึกษาโครงสร้างวลีมีความจำเป็นสำหรับผู้เรียนภาษาจีน เพราะประโยคประกอบขึ้นด้วยคำ กลุ่มคำหรือวลีต่าง ๆ ตามความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ โดยคำและวลีจะเป็นส่วนประกอบตามหน้าที่ที่ต่างกันประโยค

โดยสรุปแล้วสำนวนนั้นมักเกิดจากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์หรืออุปนิสัยและพฤติกรรมที่มาจากตัวตนของมนุษย์เป็นสิ่งที่สามารถสัมผัสและเข้าใจได้ นำมากล่าวเป็นสำนวนเพื่อใช้เป็นการตักเตือน ต้าหนิ ประชดประชันหรือการชื่นชม สำนวนเหล่านี้เปรียบเหมือนสิ่งที่สะท้อนภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ อุปนิสัยและพฤติกรรมของสังคมนั้นและการเข้าใจถึงโครงสร้างของสำนวนจีนให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์จะช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้ถูกต้องตามบริบทและหลักโครงสร้างภาษาของภาษานั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสำนวนจีนแบบอื่น ๆ และควรศึกษาพลวัตของสำนวนจีนที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม
2. ผู้เรียนภาษาจีนสามารถนำงานวิจัยชิ้นนี้ไปศึกษาเพื่อเข้าใจความหมายและการใช้สำนวนจีนในการสื่อสารชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กณิกนันต์ โยธานะ. (2556). การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “chī” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน”. *วารสารจีนศึกษา*, 6(6), 145-181.
- จดหมายข่าววารสารสยาม-จีนวิทยา ฉบับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (ลำดับที่ 189 เดือนเมษายน 2561). (2561). สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.arsomsiam.com/download/%e0%b8%9b%e8%a3%e0%b8%b0%e0%b8%a7%e0%b8%b1%e0%b8%95%e0%b8%b4%e0%b8%a8%e0%b8%b2%e0%b8%aa%e0%b8%95%e0%b8%a3%e0%b9%8c189/?wpdmdl=3663&refresh=61fbf84e577191643903054>.
- เธียรชัย เอี้ยววรรณ. (2559). *พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 33. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.
- พิริยา สุรขจร. (2544). *สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์: การศึกษาเปรียบเทียบ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วนิดา ตั้งเทียนชัย. (2550). *สำนวนจีน: โครงสร้างทางภาษาและเจตนาการใช้* (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สรวง สิทธิสมาน. (2563). *เมื่อวัฒนธรรม “รักน้ำยิ่งชีพ” ของคนจีนถูกตั้งคำถาม*. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://adaybulletin.com/know-mahamangkorn-overly-generous/53117>.
- สุพัตรา ห.เพียรเจริญ. (2563). *การเผยแพร่วรรณคดีจีนสมัยใหม่ในปัจจุบัน: วิเคราะห์ผ่านพิพิธภัณฑน์นักเขียน “หลู่ซวี่น”* (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

- หลี่ เต๋อจิ้น และ เฉิง เหม่ยเจิน. (2563). **ไวยากรณ์จีน สำหรับคนไทย** (อาเรียย์ รุ่งพระแสง, ผู้แปล). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: หมื่นอักษร.
- อาศรมสยาม-จีนวิทยา. (2557). **戴绿帽子**. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2565, จาก <http://chinese2u.blogspot.com/2016/05/lu-maozi.html>.
- อาศรมสยาม-จีนวิทยา. (2563). **สำนวนยอดฮิตติดปากชาวจีน**. กรุงเทพฯ: ออล บุ๊คส์.
- Niran Kasri. (2020). **ไม่ดูตาม้าตาเรือ หมายถึงอะไร**. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://www.blogsdit.com/2020/01/checkmate>.
- Xu, Z., & Ying, J. (2019). **WAIGUO REN SHUO SHUYU**. (10th ed.). Beijing: Beijing Language And Culture University Press.
- Yao, S. (2560). อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ “มนุษย์เป็นสัตว์”: กรณีศึกษาสมณานามในวรรณกรรมจีนเรื่อง **水浒传**/shuei²¹⁴xu²¹⁴tsuan⁵¹/(ซ่งกั๋ง). **วารสารอักษรศาสตร์**, 46(2), 1-43.
- 隔离学中文. (2564). **กักตัวเรียนภาษาจีน**. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2565, จาก <https://www.facebook.com/watch/?v=3820029871451638>.